

Analyse | kraka

25. maj 2023

Opjustering tredobler det frie råderum

Af Niels Storm Knigge

Opjusteringen af det finanspolitiske råderum i regeringens seneste økonomiske fremskrivning i Konvergensprogram ændrer markant de finanspolitiske udsigter de kommende år. Fra at have et meget begrænset råderum til yderligere tiltag end løftet af forsvarsudgifter og en dækning af befolkningsudviklingen i den offentlige velfærd, står politikerne igen med en betydelig pose penge, som kan anvendes til politiske formål.

- Konvergensprogram 2023 indeholder en massiv opjustering på 16 mia. kr. af det finanspolitiske råderum i 2030 – fra 48 mia. til 64.
- Størstedelen af opjusteringen – cirka 10 mia. – skyldes en ændret vurdering af dansk økonomis underliggende tilstand, mens omkring 6 mia. er resultatet af politiske aftaler, herunder godt 3 mia. fra afskaffelsen af Store Bededag.
- Det er især en opjustering af skønnet for strukturel beskæftigelse, som giver den mere positive vurdering af dansk økonomis underliggende sundhedstilstand. I alt er skønnet for strukturel beskæftigelse opjusteret med ca. 30.000 personer
- Opjusteringer øger råderummet med en tredjedel, og er meget større end hvad der normalt ses. Men betydningen for de finanspolitiske muligheder er større end den samlede effekt: En meget stor del af det tidligere råderum var allerede øremærket til forsvarsudgifter og befolkningsudvikling. Ser man på det frie finanspolitiske råderum, så har opjusteringen tredoblet det fra 8 til 24 mia. kr.

Kontakt

Ledende økonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

Deloitte.

Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Finanspolitisk opjustering tredobler det frie råderum

Dansk økonomi har overrasket positivt

Dansk økonomi har overrasket positivt den seneste tid. Det stærkt forventede tilbageslag er udeblevet, og beskæftigelsen fortsætter med at stige. Ikke mindst er udenlandsk arbejdskraft kommet til landet i et langt højere omfang end ventet. Samtidig er tegnene på overophedning indtil videre udeblevet, idet meldingerne om mangel på arbejdskraft er aftaget og lønvæksten fortsat har holdt sig i ro, dog med udsigt til at tiltage med implementeringen af overenskomstaftalen fra foråret 2023.

Nye finanspolitiske udsigter som følge af ændrede skøn

Den økonomiske udvikling har medført, at Finansministeriet har ændret sit syn på den finanspolitiske situation, først og fremmest fordi den ovenstående situation betyder, at vurderingen af størrelsen på den strukturelle beskæftigelse i Danmark løftes.

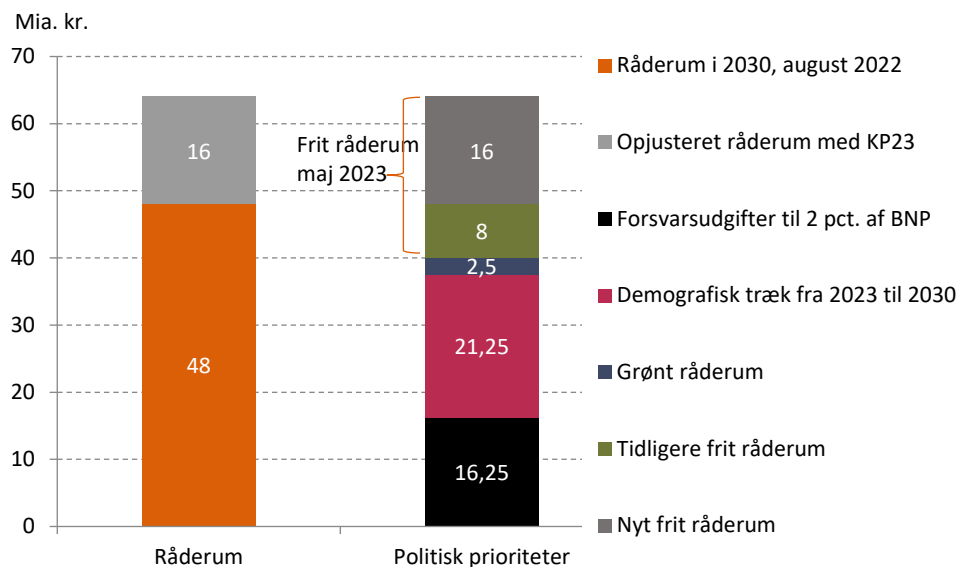
Skøn for strukturel beskæftigelse øget med 30.000

I forbindelse med Økonomisk Redegørelse marts måned 2023 så man de første indikationer af opjusteringen, da man opjusterede strukturel beskæftigelse med ca. 15.000 personer i årene 2022-2024. Med fremlæggelsen af Konvergensprogram 2023 forlænges prognosen. Og her er vurderingen, at strukturel beskæftigelse er 30.000 personer højere, end man tidligere har forudsat.

Nye skøn øger råderum med 10 mia. – politik med 6

Med Konvergensprogram 2023 opjusterer Finansministeriet det finanspolitiske råderum i 2030 med 16 mia., fra 48 mia. til 64 mia. kr., jf. figur 1. Den kraftige opjustering af strukturel beskæftigelse er den primære forklaring på det øgede råderum, men også afskaffelsen af Store Bededag bidrager, i det den løfter råderummet med godt 3 mia. kr. I alt er omkring 10 mia. af opjusteringen relaterer til teknik og ændringer af skøn, mens ca. 6 mia. er resultatet af politiske aftaler.

Figur 1 Finanspolitisk råderum i 2030 og politiske prioriteringer

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Finansministeriet

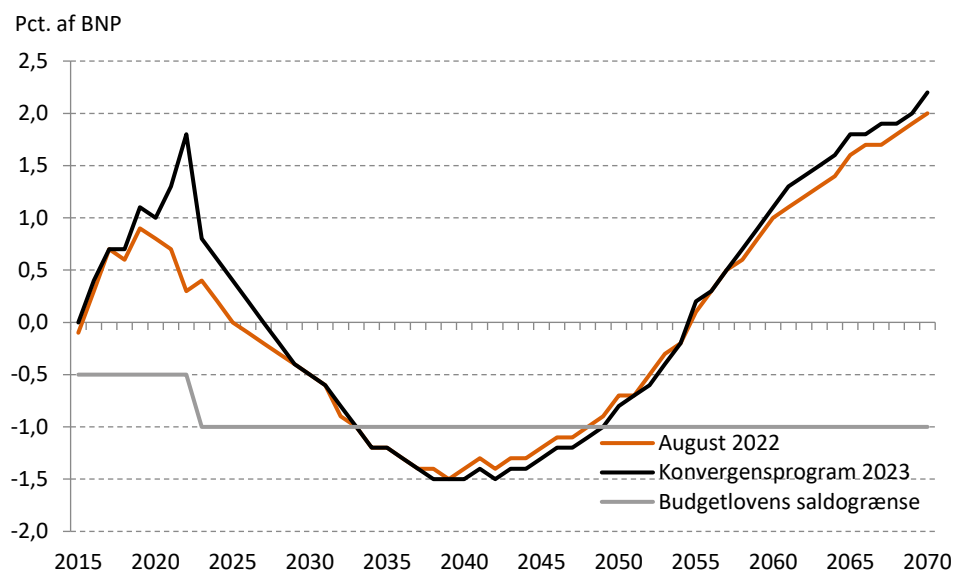
Råderum øget med 1/3 – men frit råderum er 3-doblet

Det finanspolitiske råderum er altså øget med en tredjedel som følge af de nye beregningerne. Men faktisk er betydningen for de finanspolitiske muligheder endnu større. En stor del af de oprindelige 48 mia. i råderum var nemlig allerede øremærket politisk, og man havde således et ret begrænset frit råderum derudover på ca. 8 mia. kr., jf. figur 1. Med opjusteringen øges det frie råderum med 16 mia. kr., og bliver dermed mere end tre gange så stort.

Nyt råderum kan anvendes til alle politiske formål

Det større råderum kan anvendes til alle politiske ønsker, hvad enten det er flere penge til offentlig velfærd, lavere skatter, eller en lempelse af reformer. Man kan også vælge at undlade at bruge hele råderummet, svarende til at øge saldomålsætningen fra de nuværende -0,5 pct. af BNP i 2030. Det sidste vil mindske størrelsen af den finanspolitiske stramning, der ligger og venter fra 2030 til 2040 i form af den såkaldte hængekøjeudfordring – at den offentlige saldo i årrække overskrider budgetlovens grænse på -1,0 pct. af BNP., jf. figur 2.

Figur 2 Strukturel saldo

Kilde: Finansministeriet

Uændret saldomål i 2030 sikrer ensartet profil derefter

Figuren viser den omfattende opjustering af de strukturelle størrelser i historiske år, ikke mindst 2022. I 2030 er saldomålet uændret, men råderummet som beskrevet altså markant øget. Saldoprofilen efter 2030 er derfor kun ændret i mindre grad, fordi man i fremskrivningen forventer, at hele det nuværende råderum er brugt i 2030. Dermed løftes offentligt forbrug beregningsteknisk tilsvarende i årene efter 2030, og de forbedrede økonomiske strukturer giver ikke udslag i en bedre saldo (men i forøgede finanspolitiske muligheder samlet set).